

Adgangsforhold

Mange veje og stier fører til parken (se kortet).

Transport

Offentlige busser til bl.a. Christianshavns Torv og Christmas Møllers Plads – oplysninger fås i HUR Kundecenter, tlf. 3613 1415 og www.rejseplanen.dk.

Åbningstider

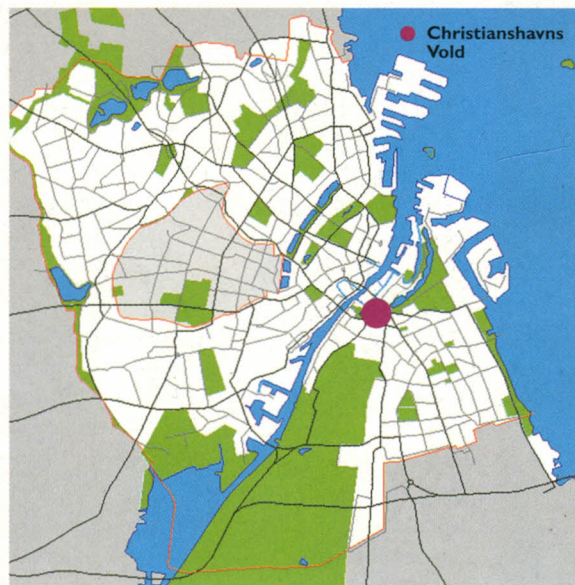
Christianshavns Vold er åben hele døgnet.

Færdsel på volden

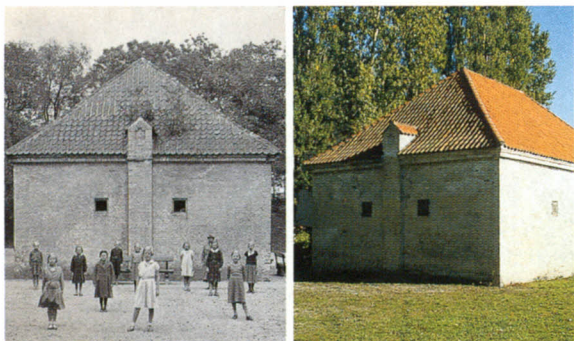
- Hunde skal holdes i snor undtaget i fritløbsområdet (se kortet). Husk hundeposer.
- Cykling er kun tilladt på én sti (se kortet).
- Fiskeri er ikke tilladt.
- Sejlsads er ikke tilladt.

Faciliteter

Parkens grillpladser kan frit benyttes. Pladsen mellem Elefantens Bastion og Torvegade kan udlånes til arrangementer. Henvendelse om lån skal ske til Vej & Park, tlf. 3366 3500.

Nogle seværdigheder

1 Krudthuset

På Enhjørningens Bastion ligger et gammelt krudthuset, der er opført omkring 1730. Oprindeligt blev bygningen anvendt til opmagasinering af krudt og kugler, hvorfor huset har tykke vægge og et mindre kraftigt tag. Denne konstruktion gør, at trykket fra en eventuel eksplosion kanaliseres opad. I 1930'erne fik bygningen en ganske anden anvendelse. Den blev brugt til omklædningsrum, når piger fra de omliggende skoler gjorde gymnastik og spillede bold på bastionen.

2 Ravelinen

Oprindeligt var Ravelinen en lille trekantet ø, hvis fulde navn var Amagerports Ravelin. Her blev i 1728 bygget et bomhus til tolderne, som på dette sted kontrollerede, at der kun blev indført varer til byen, som de rejsende havde betalt »zise« (afgift) for ved passagen forbi Acciseboden. Denne bod lå, hvor Amagerbrogade og Markmandsgade i dag munder ud i Christmas Møllers Plads. I dag er Ravelinens bomhus forpagtet ud som restaurant.

3 Amagerport og vagtboden

Når Amagerbønder og andre rejsende til byen havde passeret Acciseboden og dernæst bomhuset på Ravelinen, førte vejen dem videre til Amagerport. Inden de blev lukket ind, skulle de atter kontrolleres – nu af militærets portvagt. Portens vagtbygning, bygget i 1718-20, kaldes i vore dage ofte fejlagtigt for »Acciseboden«, selv om det ikke var her, der betales »zise« (afgift). Huset blev i 1936 flyttet 12 m mod nord, da Torvegade skulle udvides. Amagerport blev revet ned allerede i 1857.

4 Kilometerstenen

I 1920 blev kilometerstenen opstillet ud for det sted, hvor Amagerport havde stået. Herfra har man, ligesom fra de øvrige byportes nulpunktsten, målt afstanden til de nærmeste byer, bl.a. Dragør. Stenen er tegnet af arkitekt P.V. Jensen-Klint.

5 Lille Mølle

På Christianshavns Vold stod i sin tid, ligesom på byens øvrige volde, adskillige vindmøller. Underdelen af Lille Mølle på Løvens Bastion er stadig bevaret. Denne ottekantede tre etagers bygning er resterne af en »hollandsk mølle« fra 1783. Den blev taget ud af drift i 1890 og fik fjernet sin overdel i 1897. På facaden af underdelen står »1669«. Det var året, hvor stedets første mølle, en stubmølle, blev opført. I 1916 blev der indrettet privat bolig i den bevarede del af møllen, som nu er museum – ejet af Nationalmuseet. Den oprindelige møllerbolig ved siden af rummer i dag en restaurant.

6 Bygning på 6. redan

Langs Enveloppen har der ligget mange små bygninger – især på de små pileformede fremspring på volden kaldet redaner. I 1886 lod Christian IX opføre en bygning på 6. redan. Bygningen er et krudtmagasin, og blev anvendt af Forsvarsministeriet til opbevaring af forsvarsmateriel indtil starten af 1960'erne, hvor Københavns Kommune overtog bygningen.

7 Kaninøen

I Stadsgraven imellem Løvens og Ulriks Bastion blev Løvens Ravelin – også kaldet Kaninøen – anlagt i 1682-92. Raveliner er fremskudte forsvarsværker liggende imellem to bastioner. Kaninøen har ikke fungeret som en del af det militære anlæg siden 1909. Der findes flere gisninger om kaldenavnets oprindelse, dog er dette hidtil uafklaret.

8 De elskelige Christianitter

Denne rødgrå granitsten »bærer« et relief, som forestiller to tæt omslyngende personer. Kunstværket er tegnet af Hjalmar Sonne, som skænkede det til Christianshavn i 1968 – 350'året for bydelens grundlæggelse. Gaven havde således ingen relation til den senere fristad.

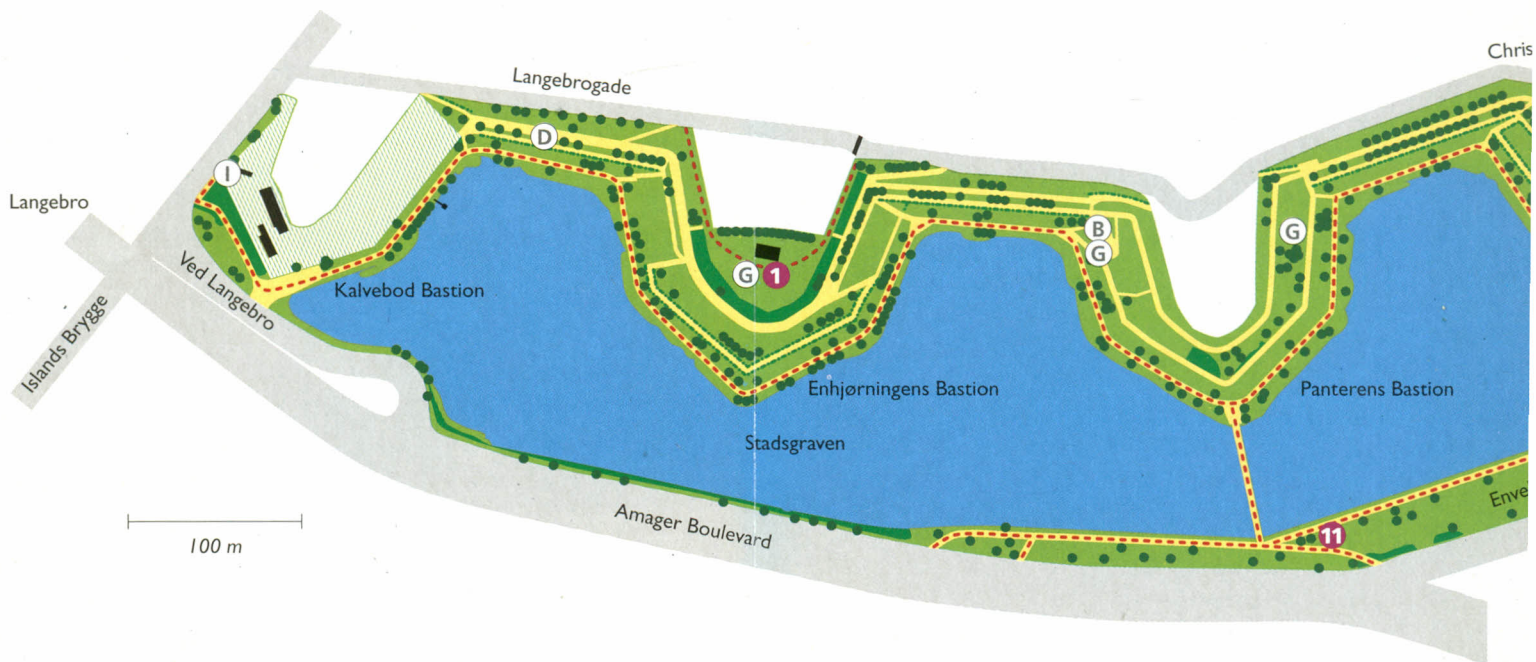

9 Modstandsbevægelsens faldne

Dette granitmonument er bekostet af modstandsbevægelsen på Amager og opsat i 1949. På sokkelen er foruden et digt af Otto Gelsted indhugget navnene på 76 amar'kanske frihedskæmpere, som faldt under 2. verdenskrig.

10 Martin Andersen Nexø

Kunstneren Knud Nellemose har skabt denne bronzeskulptur, som forestiller forfatteren Martin Andersen Nexø. Skulpturen blev i 1969 afsløret på volden i anledning af 100'årsdagen for forfatterens fødsel. Den står netop ud for Skt. Annæ Gade, hvor forfatteren boede i sine første leveår.

Fakta om Christianshavns Vold

Denne folder omhandler de 31 ha af Christianshavns Vold, som administreres af Københavns Kommune. Heraf udgør Stadsgraven 19 ha.

Ovennævnte del af volden med bygninger blev bygningsfredet i 1969. Arealet er omfattet af Naturbeskyttelseslovens §12, §13 og §18 (om fortidsminder). Volden plejes i henhold til Pleje- og Udviklingsplan for Fæstningsringen 2002-2007 (kan bestilles på tlf. 3366 3500). Målsætningen for voldgraven er beskrevet i Vandområdeplan for Stadsgraven fra 1967.

Hovedparten af Christianshavns Vold er anlagt i 1668-92 og forblev et militært anlæg frem til 1916. Volden er derefter etapevist blevet offentligt tilgængelig i perioden 1916-1994.

Restaurant Ravelinen er åben 16. apr.-16. sept.: alle dage kl. 11.30-22. Resten af året åben for selskaber, tlf. 3296 2045.

Restaurant Bastionen + Løven er åben 1. apr.-30. okt.: alle dage kl. 10-24; 1. okt.-31. marts: man-fre. kl. 12-24, lør.-søn. kl. 10-24. Tlf. 3295 0940.

Museet Lille Mølle's åbningstider oplyses på tlf. 3347 3850 og på www2.natmus.dk.

11 Ko der er ved at rejse sig

Monumentet er skabt af en af Danmarks fineste dyrebilledhuggere Mogens Bøggild. Koen var oprindeligt tænkt som en del af en gruppe husdyr, men planen blev ændret inden dens fuldførelse. Koen blev nu støbt i cement og placeret i anlægget her i 1956. På grund af skader i konstruktionen, blev den i 1965 nystøbt i bronze.

12 »Designlaboratoriet« for byinventar

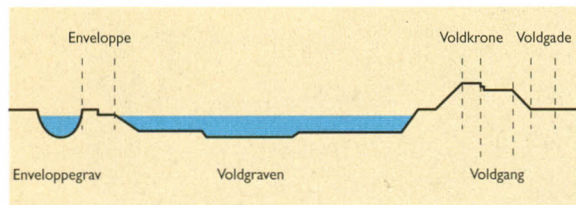
Designlaboratoriet er det flotte navn for en 600 m lang strækning mellem Christianshavn og Amagerbrogade. Her har kommunen opsat forskelligt byinventar. Formålet er at få afprøvet f.eks. nye bænke, skilte og affaldsspande for med tiden at kunne højne standarden i den øvrige del af byen. Tag ud og vær med til at prøve det af. Kommentarer modtages gerne på tlf. 3366 3500.

Kan opleves flere steder

Voldens opbygning og profil

Langs hele volden findes ialt 12 bastioner og 2 raveliner. Løvens Ravelin (Kaninøen) ligger fortsat i Stadsgraven, hvorimod resterne af Amagerports Ravelin (nu blot Ravelinen) er blevet landfast. Volden er bygget efter et klassisk voldmønster fra 1600'tallet, og hovedparten kan stadigvæk erkendes.

Skitse af volden (uden ravelin) set i tværsnit.

En skov af bunkers

Går man en tur på toppen af voldanlægget, ser man 44 dækningsgrave – bunkers, der blev etableret i 1944-45. I 1994 overdrog staten dækningsgravene til Københavns Kommune, hvor de i dag stadigvæk indgår i det forsvarsmæssige beredskab.

Planter på volden

Der har været plantet træer på voldene lige siden disse blev anlagt. Formålet var, at træernes rodnet skulle holde sammen på jorden. Desuden kunne træerne om nødvendigt levere brænde, og i tilfælde af krig anvendes til ekstra sikring og udbedring af skader på volden. Man plantede de træer, som kunne skaffes fra skovene og sandsynligvis også frugttræer – bl.a. kirsebær. Vore dages mest almindelige træer på volden er især ask og ahorn samt de mere buskagtige hyld og tjørn. Den sidstnævnte hørte sammen med roser og brombær til de planter, som altid blev sat på militære volde. Takket være deres mange torne fungerede de som datidens pigtrådshegn.

Udvalget af urter er ret stort – fra almindelige ukrudtsarter til planter som er typiske for Københavns gamle voldanlæg, f.eks. sand-løg og skovløg. Andre spændende urter er f.eks. sæbeurt, som især om aftenen dufter sødligt parfumeagtigt. Af urtens rødder fremstilledes tidligere et særligt vaskemiddel til finere stoffer. Langs bredden af Stadsgraven ses store bevoksninger af tagrør, Danmarks største græs, og den knapt 1 meter høje strandkogleaks. Hverken for denne plante eller stedets blå-violette strandasters er det noget problem, at Stadsgravens vand er saltholdigt – snarere tværtimod.

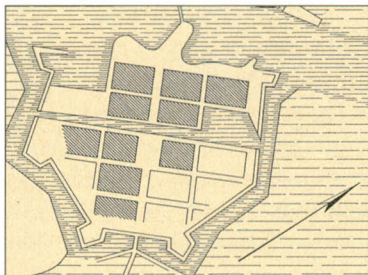
Fugle på volden og i voldgraven

Volden og voldgraven giver så mange gemmesteder og fødemuligheder, at ca. 60 fuglearter yngler her. I forårsmånederne kan man fra krattet høre fuglesang fra bl.a. gransanger, løvsanger, gærdesanger og tornsanger, der alle er tilbage på ynglepladserne fra deres overvintring i Afrika. Også knopsvaner yngler i området. Ofte lægges reden på vandet nær bredden, og kommer man tit på volden, kan svaneungernes udvikling følges til de i efteråret flyver ud i verden på egne vinger. Om vinteren er der mange overvintrende gæster af måger og ænder. På denne årstid er den lille lappedykker også lettere at se, når den puster sig op, så den ligner en fjerbold. Men uanset årstiden er gråænder, knopsvaner og hættemåger altid at se.

I perioden 1618-23 anlagde Christian IV et forsvarsværk i det sumpede område imellem København og Amager. Anlæggelsen var et led i moderniseringen af det militære forsvarsanlæg – fæstningsringen – der omkransede det daværende København.

I 1623 stod Christianshavns Vold færdig med fem bastioner. Under anlæggelsen af volden opstod ideen om at skabe en ny købstad. I 1639 var den lille købstad og fæstningsby – Christianshavn – etableret. Konkurrencen fra nabokøbstaden København var dog for stor, og som konsekvens af dette blev Christianshavn indlemmet i denne i 1674.

Plan over Christianshavn med vold (forbindelse til København øverst) ca. 1623.

Allerede i 1660'erne havde Frederik III skønnet, at det var tid til udvidelse og forstærkning af hele fæstningsringen. Resultatet af forstærkningen på Christianshavns Vold blev i alt seks nye store bastioner, som kom til at danne forlængelse med Vestervold, der netop var blevet udbygget ved Kalveboderne.

Med en ny konge i rækken, Christian V, påbegyndes yderligere forstærkning af fæstningsringen. Havnens nordlige indsejling var kun forsvaret af Kastelet, hvorfor Christianshavns Vold burde forlænges i nordlig retning. I perioden 1682-92 opføres derfor »Nyværk«, der fra Løvens Bastion og mod nord bestod af syv nye bastioner. Med »Nyværk« afrundes fæstningsringen omkring København, hvoraf Christianshavns Vold bidrog med i alt 12 bastioner. Nogle af de oprindelige bastioner blev sløjfet under forstærkningerne, og Løvens Bastion blev omformet, så der blev plads til flåden.

Christianshavns Vold ud for Bådmandsstræde, 1922.

I 1700'tallet blev der kun ændret lidt på voldanlægget, men i 1779-91 anlagdes en lav ydre voldlinie udenfor Christianshavns Voldgrav. Denne »enveloppe« blev i 1810-13 forsynet med en vandfyldt voldgrav. Enveloppen var bl.a. anlagt med krudtmagasiner på redanerne. Af de oprindeligt ti redaner findes der endnu de seks nord for Torvegade.

I slutningen af 1800'tallet blev voldene omkring København opgivet som militære anlæg, men Christianshavns Vold forblev »lukket land« for offentligheden nogle år endnu. Først i 1916 blev en mindre del af volden omkring Lille Mølle åbnet. Strækningen fra Torvegade til Panterens Bastion blev åbnet i 1918, og resten af volden fra Bådmandsstræde til Langebro blev tilgængeligt for publikum i 1925. Panterens Bastion blev dog først indlemmet i parkanlægget i 1994, efter bl.a. at have lagt areal til en skydeskole i perioden 1877-1966. Enveloppeparken blev åbnet i 1934, og fortsættelsen af dette areal nord for Torvegade blev offentligt tilgængeligt i 1961.

Christianshavns Vold indgår i den samlede københavnske fæstningsring og er et af landets bedst bevarede fæstningsværker fra 1600'tallet. Arealet benyttes i dag som et grønt åndehul, hvor historien danner stille og grønne rammer, der indbyder til hyggestunder, løbeture, aftengrilleri og meget andet.